3 /86

0804E060

Candidate's Seat No :________

M.A. Sem.-4 Examination

CC-507

Sanskrit

April-2025

Time : 2-30 Hours] **[Max. Marks : 70**

પ્રશ્ન -1 સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે) 14

1. शाण्डिल्यः - भगवान् खलु तावत् कस्मान्मे कुप्यति ।

   परिव्राजकः - नाधीष इति ।

   शाण्डिल्यः - यद्यहमधीये वा नाधीये वा किं तव मुक्तस्य ।

   परिव्राजकः - मामैवम् । अभ्युपगत शिष्यार्थं ताडनं स्मृतमिति । तस्मादकुपिताश्चाहं श्रेयोऽर्थं भवन्तं ताड्यामि ।

   शाण्डिल्यः - आश्चर्यम् ! आश्चर्यम् ! अकुपितो नाम मां ताडयति । छिद्यतामेषा कथा । अतिक्रामति भिक्षावेला ।

   परिव्राजकः - मूर्ख । प्रातस्तावत् न मध्याह्नः । न्यस्तमुसले व्यङ्गारे सर्वभुक्तजने काल इत्युपदेशः । तस्माद्विश्रमार्थमिदमुद्यानं प्रविशावः ।

   शाण्डिल्यः - हा ! हा ! प्रतिज्ञाहानिकः किल भगवान् ।

2. शाण्डिल्यः - ननु भूतार्थोऽलीकं बन्धकमिति भगवान् भणति ।

   परिव्राजकः - अथ किम् सत्यमनृतं चाभिसन्धाय कृतं बन्धकं भवति । कुतः

   > यदा तु सङ्कल्पितमिष्टमिष्टतः करोति कर्मविहितेन्द्रियः पुमान् ।
   > तदास्य तत्कर्मफलं सदा सुरैः सुरक्षितो न्यास इवानु पाल्यते ।।

   शाण्डिल्यः - कदानु खलु तस्य फलं लभते।

   परिव्राजकः - यदां विरागमेश्वर्यं लभते तदा ।

   शाण्डिल्यः - तत्पुनः कथं लभते ।

   परिव्राजकः - असङ्गतया ।

   शाण्डिल्यः - भो भगवन् किं पुनरिदमसङ्गतेति पृच्छ्यते ।

   परिव्राजकः - रागद्वेषयोर्मध्यस्थाया (स्थता) कुतः ।

   > सुखेषु दुःखेषु च नित्यतुल्यतां
   > भयेषु हर्षेषु च नातिरिक्तताम् ।
   > सुहृत्स्वमित्रेषु च भावतुल्यताम्
   > वदन्ति तां तत्त्वविदो ह्यसङ्गताम् ।।

(P.T.O)

E060-2

3. परिव्राजकः - कथमिव ।

शाण्डिल्यः - ननु समसुखदुःख किल भगवन् ।

परिव्राजकः - अथ किम् । समसुखदुःखे समसुखदुःखो ममात्मा।कर्मात्मा विश्रममिच्छति ।

शाण्डिल्यः - भो भगवन् ! क एष आत्मा नाम कोऽन्यः कर्मात्मा नाम ।

परिव्राजकः - शृणु ।

यः स्वप्ने गगनमुपैति सोऽन्तरात्मा
सोऽप्यात्मा विधिविहितं प्रयाति यश्च ।
देहोऽयं नर इति संज्ञितोऽन्यथा वा
कर्मात्मा श्रमसुखभाजननराणाम् ।।

4. शाण्डिल्य: - अविधा ! भो भगवन् ! एषा गणिका दारीका व्यालेन दष्टा

परिव्राजक: - क्षीणेनास्याः कर्मणा भवितव्यम् । कुतः

स्वकर्म भोक्तुं जायन्ते प्रायेणैव हि जन्तवः ।
क्षीणे कर्मणि चान्यत्र पुनर्गच्छन्ति देहिनः ।।

चेटी - अज्जुके ! किं बाधते ?

गणिका - सीदतीव मे शरीरं, उदभ्रमन्तीव मे दृष्टिः, आकुलितमिव मे हृदयं, निर्गच्छन्तीव मे प्राणाः शयितुमिच्छामि ।

चेटी - सुखं शेतामज्जुका ।

गणिका - मातरमभिवादय ।

પ્રશ્ન – 2. 'भगवदज्जुकीयम्'નાં સ્ત્રી પાત્રો વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14

અથવા

'भगवदज्जुकीयम्'નું આધ્યાત્મિક ચિંતન વિસ્તાર પૂર્વક ચર્ચો.

પ્રશ્ન – 3. 'भगवदज्जुकीयम्' એ હાસ્યનો ભંડાર છે.' આ વિધાનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

'भगवदज्जुकीयम्' માં વ્યકત થતા સામાજિક સંદર્ભો સમજાવો.

E060-3

પ્રશ્ન – 4. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 14

1. યમપુરુષની ભૂમિકા
2. શાંડિલ્યનું પાત્ર
3. ઉપવન-વર્ણન
4. 'भगवदज्जुकीयम्'શીર્ષક

પ્રશ્ન -5 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે સાત) 14

1. રસ કેટલા છે ? 'भगवदज्जुकीयम्'નો મુખ્ય રસ જણાવો.
2. 'भगवदज्जुकीयम्' માં યોગ વિશે શું કહ્યું છે ?
3. પરિવ્રાજક કોણ છે ? તેના શિષ્ય નું નામ શું છે ?
4. પરિવ્રાજકના મતે જ્ઞાનનું શુ પ્રયોજન છે ?
5. ગણિકાનું નામ શું છે ? અને તેની કેટલી ચેટી છે?
6. 'भगवदज्जुकीयम्'ના રચયિતા કોણ છે ? અને તેનો સાહિત્યપ્રકાર કયો છે ?
7. સર્પસ્વરૂપ બનેલ યમપુરુષનાં દંશથી કોનું મૃત્યુ થાય છે?
8. ગુરુ અજ્જુકાના આત્મામાં શા માટે પ્રવેશ કરે છે?
9. आत्मा तथा कर्मात्मा કોને કહેવાય ?